

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาของประเทศเพราะกฎหมายการศึกษาฉบับนี้เป็นเครื่องมือสำหรับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษา อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของคนอย่างมีความสามารถและเป็นการศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาของชาติเป็นไปตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้กำหนดสาระสำคัญหลักที่จะปฏิรูปการศึกษาไว้หลายด้านด้วยกัน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญที่สุดต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยได้กำหนดไว้ในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาโดยกล่าวถึงหลักการสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนการสอน (มาตรา 22) ซึ่งรวมถึงจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตร (มาตรา 23 และ 27) กระบวนการจัดการเรียนการสอน (มาตรา 24) การประเมินผลการเรียนรู้ (มาตรา 26) และการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 25, 27, 28, 29 และ 30) (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542ก, หน้า 12)

จากความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษา ในหมวด 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวมาข้างต้นหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐและเอกชนทั้งหน่วยนโยบายและหน่วยปฏิบัติ จึงมีความพยายามที่จะทำการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นให้ได้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รู้จักแสวงหาความรู้ตลอดชีวิตทั้งความรู้ที่เป็นสากลและทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนเทศบาล ประตุลี โรงเรียนชุมชนสันป่ายางหลวง โรงเรียนเทศบาลสันป่ายางหอม และโรงเรียน เทศบาลจามเทวีได้เห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เช่นเดียวกับหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ประกอบกับ เป็นนโยบายของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง ที่ได้ส่งเสริมให้โรงเรียน ในสังกัดเทศบาลทั่วประเทศ มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (Whole School Approach) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า39)

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองลำพูนทั้ง 4 โรงเรียน จึงต้องมีการปรับปรุงกระบวนการ จัดการศึกษา นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 โดยมีการเน้นการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ มีการนิเทศการสอนทุกระดับชั้น จัดให้มีการวัดผลประเมินผลการจัดการศึกษา มีการจัดพนักงานครูในสังกัดเข้ารับการอบรมสัมมนา ตามโครงการของกองการศึกษาเทศบาล เมืองลำพูน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของครู มีแผนการ ดำเนินงานที่จะส่งเสริมให้ครูอาจารย์นำทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ตลอดทั้งเทคโนโลยีมาใช้ ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (เทศบาลเมืองลำพูน, 2542, หน้า 7)

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นจะสำเร็จผลมากน้อยเพียงใดนั้น ดัชนีตัวชี้ วัดประการหนึ่งคือ การจัดการเรียนการสอนของครูเพราะในกระบวนการปฏิรูปการเรียน การสอนเพียงแต่มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนทุกคนเกิดความรู้ความเข้าใจเกิดความตระหนักและ เกิดจิตสำนึกที่จะพัฒนาหลักสูตร คุณภาพการเรียนการสอนของตนและสิ่งที่คุณเกี่ยวข้อง อยู่ให้ลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามเกณฑ์ที่เป็นเงื่อนไขแล้ว ความคาดหวังว่า การปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาทุกระดับจะเกิดขึ้นและมีความสำเร็จตาม เจตนารมณ์และส่งผลให้คุณภาพการเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ดังที่ รุ่ง แก้วแดง (2542, หน้า 134) กล่าวว่า ครู คือ ผู้กำหนดอนาคตของคนชาติใดก็ตามที่ได้ครูเป็นผู้มี ความรู้เป็นคนเก่ง เป็นคนเสียสละตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของชาติ ชาตินั้นจะได้พลเมือง ที่เก่งและฉลาด มีศักยภาพ และมีความสามารถที่จะแข่งขันกันทุกประเทศในโลกได้

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นนักวิชาการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน ที่มีบทบาทภารกิจประการหนึ่ง คือ มีหน้าที่ส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงภายในจังหวัด จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง กระบวนการการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูนที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวในการวางแผน พัฒนาการศึกษาของ โรงเรียนสังกัดเทศบาล และหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูนตาม แนวการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานครูเทศบาลที่ทำการสอนระดับ ชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 4 โรงเรียน จำนวน 60 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน ชั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ชั้นเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมตนเอง เตรียมแหล่งข้อมูล พัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน เตรียมกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือการวัดผล ประเมินผล

2.2 ชั้นดำเนินการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนสร้างและ ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม มีกระบวนการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

2.3 **ขั้นประเมินผล** ได้แก่ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ประเมินจากการปฏิบัติงาน จากเพิ่มสะสมผลงาน โดยที่ผู้เรียนหรือสมาชิกของแต่ละกลุ่มมีบทบาทร่วมในการวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของครูที่ครอบคลุมกิจกรรมในชั้นต่างๆ ได้แก่ ชั้นเตรียมการ ชั้นดำเนินการ และขั้นประเมินผล

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีพ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาบุคลากร หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542